

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Μαρτυρία Κώστα Βαρβέρη

Ονομάζομαι Κώστας Βαρβέρης. Γεννήθηκα στην Ερμούπολη της Σύρου, στον Ξερόκαμπο στις 28 Φεβρουαρίου 1938. Ο πατέρας μου ονομαζόταν Νικόλαος και καταγόταν από τη Μύκονο. Η μητέρα μου ονομαζόταν Περσεφόνη Παπαναστασίου και καταγόταν από το Βόλο.

Ο πατέρας μου ήταν μάγειρας, αρχικά ήταν στην ταβέρνα του Βήχου και μετά πήγε στο γνωστό και μεγάλο κατάστημα του Κωβαίου, του Κώστα Κωβαίου, εστιατόριο «Η Σάμος». Δικό του μαγαζί άνοιξε στη δεκαετία του '60, γύρω στο 1965-66. Λεγότανε εστιατόριο «Η Μύκονος».

Η μητέρα μου εργάστηκε σε κλωστήρια στου Κουλούρη και στου Φουστάνου. Τις δουλειές στο σπίτι είχε 4 παιδιά γιατί τα 3 πέθαναν από πείνα στην κατοχή. Μάλλον 5 γιατί το 1 πέθανε αργότερα (σ.σ. το 1950 σε ηλικία 14 ετών από μηνιγγίτιδα). Μας φρόντιζε ο αδελφός μου ο Αντρέας. Πήγα στο σχολείο το 1944 στο 6^ο Δημ. Σχολείο με μια πάνινη τσάντα, ένα κοντύλι και μια πλάκα. Βιβλίο και μολύβι ή στυλό δεν κράτησα στα χέρια μου γιατί δεν είχαμε λεφτά να πάρουμε. Από την Τρίτη Δημοτικού με πήρανε κι από τότε εργάστηκα αρχικά περίπου 10 χρόνια σαν βοηθός σερβιτόρου στο εστιατόριο που δούλευε ο πατέρας μου στου Κώστα του Κωβαίου. Στο ενδιάμεσο αυτού του χρόνου είχα γίνει και βοσκός. Είχα μείνει χωρίς δουλειά-γιατί ποτέ δεν είχα μείνει χωρίς δουλειά μέχρι τώρα-κι έκλαψα. Μια κυρία που είχε ζώα στο Γαλησσά με πήρε εκεί κι έβοσκα τα πρόβατα ώσπου σε ένα χρόνο ξαναγύρισα στου Κωβαίου το μαγαζί.

Φεύγοντας από του Κωβαίου το μαγαζί γιατί καιτοι εργαζόταν κι ο πατέρας μου μέσα εκεί κι είχε την εκτίμηση του αφεντικού του, ο γιος του που ήταν μεγαλύτερος από εμένα όλο με χτυπούσε. Δε ξέρω για ποιόν λόγο και δεν περνούσα καλά. Κι αναγκάστηκα να φύγω. Φεύγοντας από εκεί πήγα σε μια άλλη ταβέρνα του Σπύρου του Βατίστα. Σ' αυτή την ταβέρνα εργαζόμουνα-πήγαινα το πρωί στις 8:00, έφευγα στις 2 και κατέβαινα στις 5 έως τις 11 με 12. Σ' αυτή την χρονική περίοδο που δεν υπήρχε ωράριο να πας στις 8 και να σχολάσεις στις 2 και στις 3 υπήρχε μια μικρή διακοπή το ίδιο γινόταν και στου Κωβαίου και πολλές φορές όταν δεν είχε πολλή δουλειά η ταβέρνα στεκόμουν όρθιος και κοιμόμουν όρθιος. Και το αφεντικό έβρεχε μια λινάτσα και μου την πετούσε από απόσταση και με ξυπνούσε. Και γελούσαν κανα 2-3 πελάτες που ήταν στο μαγαζί μέσα. Φεύγοντας από εκεί (15-16 χρονών) σε ένα άλλο καφενείο που λεγότανε Αντωνόπουλος. Αυτός ο άνθρωπος ήταν ο καλύτερος, από όσα μαγαζιά είχα πάει, ο καλύτερος εργοδότης. Ήταν πάνω απ' όλα ανθρώπινος, γιατί φρόντισε να μου 'χει το κολατσιό μου, την ώρα που είχαμε συμφωνήσει «σχολούσα». Σχολούσα στις 8 το βράδυ, χωρίς διακοπή, δεν έφευγα καθόλου το μεσημέρι, αλλά ήμουν ευχαριστημένος εκεί. Δεν κουραζόμουνα πολύ, δεν ξενοχτούσα πολύ, αλλά δεν έκατσα πολύ εκεί πέρα γιατί με ζήτησε ένα άλλο φημισμένο ζαχαροπλαστείο, που είχε τον αδελφό μου αλλά δεν ήταν ικανοποιημένος από τη δουλειά που παρείχε ο αδελφός μου και

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Υ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Υ Β Ι Ο Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Ο Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο Ε Ρ Μ Ο Υ Π Ο Λ Η Σ

ζήτησε να πάω εγώ αυξάνοντας από 18 δρχ. που έπαιρνα τη μέρα σε 20 δρχ. Για 2 δρχ. παραπάνω πήγα σ' αυτό το κολαστήριο.

Ήταν ζαχαρογαλακτοπωλείο κι έφτιαχνε τα γιαούρτια, που έπαιρνε σε δημοπρασία, της Σχολής Εφέδρων Υπαξιωματικών που ήταν το Τάγμα εδώ πέρα. Στο μαγαζί αυτό που ήταν καλοκαίρι-χειμώνας κλειδωμένες πόρτες και παράθυρα, κουραζόμουνα πάρα πολύ γιατί πήγαινα το πρωί στις 5 και σχολούσα στις 11, με 1 ή 2 ώρες να πάω στο σπίτι να αλλάξω και να γυρίσω κάτω. Είχαμε μια μεγάλη ταλαιπωρία, ένα μεγάλο άγχος πάντοτε λόγω του πολύ φόρτου εργασίας. Είχε πολλές παραγγελίες. Ήτανε το καλύτερο ζαχαροπλαστείο και γαλακτοπωλείο. Ήτανε το πρώτο μαγαζί που έφτιαζε κασάτα παγωτά, και με πάγο τότε που τα βάζανε και γυρίζανε τη μανιβέλα μέσα σ' ένα ξύλινο βαρέλι και μεταφέραμε αυτά στον ώμο, τα βαρέλια με τον παγωτό στην «Λέσχη Ελλάς» (σ.σ. σημερινό Πνευματικό Κέντρο) που έκαναν διάφορες εκδηλώσεις, διάφοροι προύχοντες της εποχής. Θυμάμαι μια φορά όταν ανέβαζα το βαρέλι με το παγωτό, έκανε και πολύ κρύο, μπάταρε λίγο κι έπεσε μέσα στον κόρφο μου, το παγωμένο νερό και είχα ξυλιάσει και δεν μπορούσα να το κατεβάσω. Ανέβηκα γρήγορα-γρήγορα τις σκάλες και τους φώναξα να μην το κατεβάσουνε το βαρέλι γιατί είχα ξυλιάσει. Σ' αυτό το μαγαζί είχε 2 φουφούδες που βράζαμε το γάλα για να γίνουνε 2.000 γιαούρτια, τη μέρα που φτιάχναμε, εκτός από τα γλυκά. Είχαμε και μια γυναίκα κι έναν άλλον έκτακτο όποτε είχαμε πάρα πολλή δουλειά. Αυτή η γυναίκα 2 φορές λιγοθύμησε από τη ζέστη που ήταν κλειστά όλα τα πορτοπαράθυρα και είχα κάνει κάποια διαμαρτυρία στο αφεντικό, στο αφεντικό και στους δικούς μου αλλά δεν είχα εισακουστεί ότι ενδέχεται κάποια στιγμή άμα ξαναπέσει και πιάσει το καζάνι και να χυθεί το καυτό γάλα και να ζεματίσει και μένα.

(Ατύχημα άλλο δε θυμάμαι) Είχε μόνο 2 φορές λιγοθυμήσει αυτή η γυναίκα κι εξακολουθούσε να την έχει γιατί την πλήρωνε μισό μισθό απ' ότι θα έδινε σε κάποια άλλη επειδή είχε κάποιο ελάττωμα, και την εκμεταλλευόταν. Εν συνεχεία φρόντισα να φύγω απ' αυτό το μαγαζί. Έκατσα περίπου 1-2 χρόνια και μου σύστησαν να πάω στο λουκουματζίδικο του Γεωργίου Πάσσαρη. Σ' αυτό επίσης ήταν κολαστήριο.

Μέσα εκεί πήγαινα στις 5 το πρωί και σχολούσα στις 3 και στις 6 (πήγαινα στο σπίτι) ξανακατέβαινα κάτω, ενώ όλοι σχολούσανε εγώ ξανακατέβαινα κάτω και πήγαινα στο κάτω (μαγαζί που πουλούσε το λουκούμι όταν ερχόντουσαν τα καράβια 6-7-8 και φεύγανε στις 10 το βράδυ. Ήμουν εκεί και βοηθούσα στην πώληση των λουκουμιών, ενώ όλοι οι άλλοι εκεί που εργαζόμουνα (4-5 που ήτανε) εγώ την πλήρωνα πάντα τη νύφη.

Το ότι ζήσαμε στην πείνα τα 4 παιδιά από τα 7 οφείλεται στην γερή κράση του οργανισμού. Σοβαρές ασθένειες δεν είχα περάσει από τη δουλειά. Την εποχή εκείνη μόλις είχε αρχίσει και ο θεσμός του ΙΚΑ. Δεν υπήρχε πριν ασφάλεια. Στου Κωβαίου δεν ήταν δυνατόν να με ασφαλίσουνε, αφού ούτε πληρωνόμουνα μόνο ότι ρεγάλα μου έδιναν οι πελάτες. Ούτε από τα άλλα μαγαζιά. Το μόνο μαγαζί που μου έβαλε πρώτο ένσημα το 1954 ήταν αυτό του Σιδηρόπουλου. Στο οποίο δούλευα 2 μήνες το μήνα ουσιαστικά και μου έβαλε στην αρχή 25 ημερομίσθια και μετά τα κατέβασε μέχρι που έβαζε 6-7 το μήνα.

Η συμπεριφορά των εργοδοτών ήταν απαίσια με εξαίρεση του Αντωνόπουλου. Ο δε Σιδηρόπουλος ήταν θαυμαστής του Χίτλερ και μας είχε με πειθαρχία, εκεί μέσα κλειστοί αλόγιστα χωρίς να μιλάμε, χωρίς να 'χουμε επαφή με τον έξω κόσμο. Ούτε μεταξύ μας

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Υ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Υ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

επέτρεπε να συζητάμε γιατί είχε πάντα πολλή δουλειά. Εκεί ο έκτακτος που ερχόταν καμιά φορά στου Σιδηρόπυλου ήτανε Βενιζελικός, το αφεντικό ήτανε φασίστας, εγώ ήμουν ο πιο μικρός κι αναριωτόμουν, η γυναίκα ήταν αριστερή κι όταν γινότανε καμια συζήτηση, όταν έλειπε το αφεντικό και ήτανε στο ιδιαίτερο κι εμείς πλέναμε τα κύπελα, τα καζάνια και καμια φορά συζητούσανε αυτά τα πράγματα.

Όλοι περιμέναμε να έρθει η κρατική δεξαμενή, που είχανε τότε τάξει στο νησί, όλο την περιμέναμε και λέγαμε "αμα θα 'ρθει η δεξαμενή θα δουλεύουμε πια 8 ώρες, θα υπάρχει βάρδια, θα 'χει πολλή δουλειά το αφεντικό και θα 'χει βάρδιες. Ενώ και πολλή δουλειά είχε και βάρδιες δεν υπήρχανε. Με το αφεντικό υπήρχε μια απόσταση, μεγάλη απόσταση, δεν υπήρχε μια ανθρώπινη μεταχείριση και κοινωνική επαφή, με εξαίρεση τον Αντωνόπουλο, ο οποίος ήταν άνθρωπος, μπορεί να έπαιρνα λιγότερα χρήματα αλλά ήμουν πολύ ευχαριστημένος.

Δεν υπήρχαν συνδικαλιστικές οργανώσεις (παρ'ότι η Σύρος έχει την 1η απεργία στην Ελλάδα) υπήρχε και αστυνόμευση. Κάθε τετράγωνο υπήρχε χωροφύλακας. Ήτανε τα πράγματα πολύ...Υπήρχε ένας φόβος. Απεργία δε θυμάμαι καμία. Άλλωστε και το νησί με μικρές εξαιρέσεις ήταν ψιλοχουντικό, είχε συντηρητικές ιδέες στραμμένοι όλοι στην πεπατημένη, ό,τι τους έλεγαν έκαναν, υπάκουαν κι εκείνοι που ξεχώριζαν, ήταν υπό διωγμό, όλοι παρακολουθούνταν.

Ιο παράδειγμα: Όταν εργαζόμουν στου Κωβαίου το εστιατόριο, εξέδιδε η Ακαδημία Αθηνών την Εγκυκλοπαίδεια της Σοβιετικής Ένωσης σε φυλλάδια και πήγαινα και την έπαιρνα από το περίπτερο. Και ξαφνικά με καλέσανε στην αστυνομία και μου κάνανε συστάσεις. Πως εγώ που ήμουν καλό παιδί που το 'να και τ' άλλο, εργατικό γιατί να παίρνω αυτό το πράγμα. Και τους έλεγα αφού την εκδίδει η Ακαδημία Αθηνών γιατί να μην την παίρνω κι εγώ. Δεν γράφτηκα ποτέ σε κανένα κόμμα, δεν ήμουν οπαδός καμιάς ομάδας, ούτε πίστευα σε κανένα θεό κι όλες οι θρησκείες μου φέρνανε αναγούλα.

Ελεύθερο χρόνο ακόμα κι όταν είχαμε δικό μας μαγαζί, δεν είχα. Το μεσημέρι 2-3 που σταματούσαμε έπρεπε ή να κοιμηθώ ή να πλυθώ ή να κουρευτώ. Ήμουν σαν μια μηχανή. Πολλές φορές το βράδυ δεν προλάβαινα να βγάλω τα ρούχα μου κι έπεφτα ξερός (μου 'βγαζε τα ρούχα η μάνα μου).

Ένα χρόνο πρίν φύγω από του Πάσσαρη

Το λουκούμι τότε το βγάλαμε με τα χέρια όχι με μηχανήματα όπως σήμερα. Ανακατεύαμε το λουκούμι στα καζάνια και πεταγόταν καυτό και μας έκανε καντίλες και υπήρχε φόβος να πεταχτεί και να μας βγάλει το μάτι. Ούτε την Κυριακή είχαμε ελεύθερο χρόνο Στις 11 η ώρα που σχολούσαμε, λαχταρούσαμε να παμε σινεμά και πάλι τα λεφτά ήτανε λίγα. Ρεγάλα βγάλαμε από το εστιατόριο που ήμαστε παραγιουδάκια και καλά αλλά κουραζόμαστε πάρα πολύ. Πολλές φορές τη νύχτα όταν μας έβαζε το φαϊ ήταν και ξιτισμένο, συνήθως οι μπάμιες ήταν ξιτισμένες. Όποτε τις φέρνω στο νου μου μου 'ρχεται η γεύση της ξινίλας στο στόμα. Μόλις καθόμαστε στην καρέκλα για να φάμε έπεφτε το κεφάλι μας μέσα στο πιάτο από τη νύστα και την κούραση (12-13-14 χρονών).

Διασκέδαση

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Υ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Υ Β Ι Ο Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Ο Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο Ε Ρ Μ Ο Υ Π Ο Λ Η Σ

Στο διάστημα αυτό των 2-3 ωρών το μεσημέρι που γινόταν το διάλειμμα

Όταν ήμουνα μικρός υπήρχε θέατρο και κινηματογράφος. Θυμάμαι όταν είχε έρθει η Κοτοπούλη μια φορά στη δεκαετία του '50 μου 'χε δώσει εισιτήριο, ήμουνα παραγιουδάκι στον Κωβαίου. Θα ήμουνα 10 χρονών. Μου 'χε δώσει εισιτήριο για να πάω να τη δω στο θέατρο. Όταν ήρθε την άλλη μέρα το βράδυ κόσμος πολύ μαζευόταν από πάνω της να τη συγχαρεί, να την κοιτάζει, να την ρωτήσει, να την ακούσει να μιλάει. Εγώ κοιτούσα να την περιποιηθώ, να της βάλω την πεσσέτα, τον κατάλογο κι όλα αυτά που χρειάζεται την ώρα που κάθεται εκεί πέρα με τους άλλους. Και ενώ είχε πολύ κόσμο γύρω της ξαφνικά πετάγεται και μου λέει "έλα εδώ Κωστάκη, πως σου φάνηκα στο θέατρο;" και της λέω "δεν ήρθα κυρία Μαρίκα", "καλά δεν το 'χες το εισιτήριο που σου 'δωσα;", "πως το έχω", "και τι έγινε;", "αφού δουλεύω δεν μπορώ να έρθω, πρέπει να έρθω αργά, τελειώνει σχεδόν". Μου λέει "για φώναζε το αφεντικό σου". Έτσι μου το είπε και του 'δωσε εντολή, του είπε να με αφήσει και πήγα και μου φαίνεται ότι ήταν του Αλ. Δουμά "Η κυρία με τις καμέλιες". Μου 'χει μείνει μια σκηνή που ήταν ντυμένη με μια παλιά τουαλέττα πολύ ωραία, με μια ομπρέλα με φραμπαλάδες.

Στις ταβέρνες και στα καφενεία δεν πήγαιναν παιδιά να εργαστούν γιατί δεν είχε ρεπό. Κι έβλεπες τα μανάβικα και τα μπακάλικα να έχουνε από 3-4 παιδάκια. Η μόνη δουλειά που έκαναν ήταν να βάζουν και να βγάζουν προϊόντα και να μεταφέρουν τα ψώνια στα σπίτια. Ενώ στις ταβέρνες και τα καφενεία είχα πάντα πολλή δουλειά.

Όταν σχολούσαμε το βράδυ πηγαίναμε καμιά φορά στον κινηματογράφο στο απόλλων. Όταν δεν είχε θέατρο το νοίκιαζε ένας πρώην χωροφύλακας ο Παν. Δασκαλέας για κινηματογράφο που είχε και την καντίνα στα Γιούρα. Μαζευόμαστε...όπως παίζονται σήμερα τα σήριαλ με επεισόδια π.χ. "το παιδί-φάντασμα" που θέλαμε εμείς να βλέπουμε, δεν θέλαμε να βλέπουμε ερωτικά. Σήμερα θα προβληθεί "το παιδί φάντασμα α'εποχή ή β'εποχή" σε συνέχειες δηλαδή. Η α'και β'και γ'εποχή. Ω! Όταν ακούγαμε α'και β'και γ'εποχή που θα παίζει "το παιδί φάντασμα" αλλά είχαμε λίγα λεφτά. Έτσι, λοιπόν ζυπόλητοι μερικοί μαζευόμαστε καμιά δεκαριά-δεκαπενταριά πιτσιρικάδες και κρυώναμε με κοντά παντελόνια (17 χρονών έβαλα μακρύ παντελόνι-το κοστούμι μου το ντρίλινο). Τρίβαμε τα πόδια μας να ζεσταθούμε και του λέγαμε να μπούμε του Δασκαλέα και μας έλεγε "περιμένετε! περιμένετε!" και μας έπαιρνε το διφραγκάκι αυτό που ήτανε για εισιτήριο, δεν μας έκοβε εισιτήριο σε 'μας και πηγαίναμε στην πατάρα ψηλά-ψηλά (στο τελευταίο θεωρείο). Πολλές φορές μόλις μας έπαιρνε τα λεφτά και μας άφηνε να μπούμε, μια τρεχάλα να προλάβουμε να μπούμε πρίν τελειώσει, πολλές φορές τελείωνε, δεν προλαβαίναμε να πάμε πάνω. Την τελευταία ώρα μας έβαζε. Και κατεβαίναμε κάτω και κάναμε παράπονα και μας έλεγε: "βρε θα σας βάλω την άλλη φορά τζάμπα". Και πολλές φορές έκανε πως το ξεχνούσε.

Εν τω μεταξύ την εποχή εκείνη που είμαστε σε άθλια κατάσταση και κακοντυμένοι, γιατί ήμασταν φτωχαδάκια, είχαμε από την άρχουσα τάξη χαρακτηριστεί "τα χαμόκλαδα της κοινωνίας". Και στην πλατεία όταν σεργιανούσαμε από την απάνω μεριά που ήταν το "Πάνθεον" της ελίτ, η "Λέσχη Ελλάς", το Δημαρχείο από αυτήν την πλευρά έκαναν βόλτες μόνον οι ευκατάστατοι κύριοι. Εμείς όλοι οι άλλοι που ήμασταν και ζυπόλητοι οι πιο

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Υ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Υ Β Ι Ο Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Ο Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο Ε Ρ Μ Ο Υ Π Ο Λ Η Σ

πολλοί, έπρεπε να 'μαστε από την κάτω μεριά. Και υπήρχε και μια αστυνόμηση να μην πηγαίνουμε από την πάνω μεριά. Αυτό είναι πολύ χαρακτηριστικό, ότι δηλαδή υπήρχε μια διαχωριστική γραμμή μέσα στην ίδια την πόλη, να μην μπορεί δηλαδή ο φτωχός άνθρωπος μόνο-μόνο γιατί ήταν φτωχός, όχι για τίποτε άλλο, να συμμετέχει ούτε στις φιέστες, ούτε στα τραπέζια που 'καναν οι μασσόνοι.

Στο εστιατόριο του Κοββαίου η μασσονική στοά έκανε τραπέζια και ζητούσε πάντα να είμαι εγώ βοηθός. Είχαν απομονώσει ένα σημείο του μαγαζιού κι έμπαινα μόνο εγώ μέσα με το μεγάλο γκαρσόν. Όταν είχαν εκδηλώσεις στην εστία τους πάλι εγώ τους πήγαινα φαγητό.

Στα 18 με 20 αυτές τις ώρες που είχαμε τον ελάχιστο χρόνο και είπαμε έπρεπε ή να πας να πλυθείς ή να κουρευτείς ή να κοιμηθείς, κυρίως να κοιμηθείς, που το 'χες τόσο πολύ ανάγκη, ήθελες και κάτι άλλο να κάνεις να διασκεδάσεις. Έτσι, οργανώναμε μεσημεριανά πάρτυ. Πηγαίναμε σε ένα μικρό μαγαζάκι στον Άγιο Δημήτριο και μαζεύονταν κι οι φίλες μας και παίρναμε και τις αδελφές μας μαζί και χορεύαμε το τανγκό και τους άλλους χορούς της εποχής, βαλς, τανγκό και συρτό κ.α. Και καμιά φορά τις Απόκριες έπαιρνα τις αδελφές μου, μου έδινε κάποια άδεια ο πατέρας μου από τις λίγες φορές που μου έδινε άδεια κι εκείνος με την παράκληση της μητέρας μου, που ήθελε να βγαίνουμε και του 'λεγε "Όλο δουλειά-δουλειά. Εσύ κάθου, πίνεις και καπνίζεις. Τα παιδιά; Όλο δουλειά-δουλειά; Είναι νέοι". Έπαιρνα την μεγάλη μου αδελφή και πηγαίναμε στα πάρτυ που οργανώναμε. Τότε υπήρχε ένας τρόπος. Πιάνουμε έναν χώρο κάπου ή παλιό οίκημα ή σπίτι ή παλιό κατάστημα που ήταν κλειστό, το νοικιάζαμε και κάποιοι αναλαμβάνανε (όπως τα catering σήμερα) την οργάνωση και πληρώνουμε εισιτήριο. Αν δεν το οργανώναμε εμείς και πηγαίναμε σαν πελάτες, είμαστε υποχρεωμένοι να πηγαίνουμε με τις ντάμες μας, πηγαίναμε ζευγάρια. Σ' αυτά τα σημεία πηγαίναμε δίναμε τα αντίτιμα, είχε μπουφέ και μεζέδες όπως το self service σήμερα και χορεύαμε μέχρι το πρωί. Εγώ δεν μπορούσα να κάτσω μέχρι το πρωί γιατί το πρωί έπρεπε να πάω στη δουλειά. Διασκέδαση, διασκέδαση αλλά το πρωί έπρεπε να πάω στη δουλειά. Είχαμε και το άλλο ότι πάντα μέναμε λίγο. Εν τω μεταξύ υπήρχε μια ιστορική στιγμή της τεχνολογίας. Ένας φίλος μου κάτω από περιέργες συνθήκες έφερε το πρώτο μεγάλο μαγνητόφωνο με μπομπίνες και ωραία τραγούδια και χορευτικά. Αυτό ήταν σαν αυτά να μας καλούνε χωρίς να πληρώνουμε εισιτήριο, διάφορα παιδιά σε διάφορες γειτονιές που κάνανε πάρτυ για να πάμε επειδή τραβούσαμε το μαγνητόφωνο και πολλές φορές πηγαίναμε σε 2 πάρτυ. Πηγαίναμε 1 ώρα στο ένα, 1 ώρα στο άλλο. Είχε μεγάλη επιτυχία αυτό γιατί είχαμε μέχρι τότε τα γραμμόφωνα. Τα ραδιόφωνα τα πήραμε με δόσεις τη δεκαετία του '50. Και 5 η ώρα το απόγευμα άνοιγε η ώρα και το ανοίγαμε για να ακούσουμε τον Τσιτσάνη "στον γιαιού τα βοτσαλάκια".

Σπίτι-γειτονιά

Γεννήθηκα στον Ξερόκαμπο στο σπίτι μιας θείας μου η οποία έμενε στην Αθήνα και μας το 'χε παραχωρήσει και δεν πληρώνουμε νοίκι. Δεν ήταν καινούριο σπίτι. Και μια μέρα έπεσε μια μπόμπα και λείπαμε όλοι από το σπίτι. Γκρέμισε όλο το σπίτι και λέγανε ότι αυτές τις μπόμπες τις ρίχνανε οι Εγγλέζοι το '45; Μέχρι σήμερα δεν μπορώ να καταλάβω. Πως; Γιατί ρίχνανε οι Εγγλέζοι τις μπόμπες; Όταν γυρίσαμε το είδαμε γκρεμισμένο όλο και μας είπαν ότι έπεσε μπόμπα. "Που ήσασαν;" μας λέγανε.

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Υ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Υ Β Ι Ο Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Ο Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο Ε Ρ Μ Ο Υ Π Ο Λ Η Σ

Θυμάμαι ότι μέχρι 6 χρονών ήμουν στο βρεφοκομείο. Δεν θυμάμαι πότε με πήγανε στο βρεφοκομείο. Διευθύντρια ήταν η Ρίτα Μπούμη-Παππά, η ποιήτρια, η οποία αποτέλεσε και κατόπι την πνευματική μου μάνα. Την Ρίτα Μ-Π την οποία την υπεραγαπούσαμε όλοι και φεύγοντας εκείνη έμεινε η αδελφή της η Αλίκη, διευθύντρια. Με πήρανε, όμως, από το βρεφοκομείο η κλεισούρα μέσα εκεί μου έκανε κακό κι όταν σχολούσα δεν πήγαινα στο σπίτι στεκόμουν σε μια μεγάλη απόσταση στον ποταμό (σημερινή Λαλακιά: Λεωφόρος Ανδ. Παπανδρέου) και στρίγγλιζα. Και λέγανε οι γείτονες "μα γιατί στριγγλίζει το παιδί;" Και αναγκάστηκε η μητέρα και με πήρε γιατί μου είχε δημιουργηθεί ψυχολογικό πρόβλημα.

Φύγαμε από αυτό το σπίτι και πήγαμε και εγκατασταθήκαμε σ' ένα σπιτάκι που είχε η γιαγιά μου, η μητέρα του πατέρα μου, στα 3 Γεφύρια, στον ποταμό, στη σημερινή λεωφόρο Λαλακιάς, που λένε. Στο σπίτι αυτό μείναμε αρκετό καιρό και μόνον όταν ανοίξαμε κάτω το εστιατόριο, όταν έκλεισε το εστιατόριο του Κωβαίου, του 'δωσε διάφορα σκεύη και έπιπλα ο Κωβαίος του πατέρα μου, γιατί τον εκτιμούσε και ανοίξαμε το μαγαζί "Μύκονος" κάτω στην παραλία της Σύρου. Εκεί επειδή ήταν πολύ κουραστική η δουλειά έτυχε το διπλανό μαγαζί που το είχε το ζαχαροπλαστέιο ο Νίκος Κεχαγιάς, το άφησε ο Νίκος με τα παιδιά του και το πιάσαμε εμείς για να μην το πιάσει άλλος και το κάνει εστιατόριο, και είχε ένα πατάρι μεγάλο εκεί πέρα και κατεβάζαμε κάτι κρεβάτια και τις πιο πολλές φορές τις νύχτες μέναμε εκεί, γιατί μετά την κούραση ήταν ν' ανέβουμε πάνω εκεί (στο σπίτι εννοείται) ήτανε μεγάλο μαρτύριο. Όταν όμως (αυτό γινότανε όταν ανοίξαμε το μαγαζί). Πρίν να ανοίξουμε το μαγαζί, όταν σχολούσα εγώ στις 11 η ώρα τη νύχτα, ήμουν και μικρός, φοβόμουν, ο πατέρας μου έμενε κάτω και ανέβαινα, γιατί οι δρόμοι δεν είχανε τότε φώτα, το φως ήταν λιγοστό σε ορισμένα σημεία και με 'πιανε φόβος, όλο τάχυνα το βήμα μου κι όλο έλεγα και έδινα θάρρος στον εαυτό μου, τραγουδούσα, φώναζα να νομίζω ότι είναι κι άλλος δίπλα μου και είχα ένα γάτη, ο οποίοςι ερχότανε. Μόλις έβλεπα το γάτη, ερχότανε σε μεγάλη απόσταση σχεδόν στα μισά του δρόμου από το σπίτι ο γάτης, ο Κίτσος μου να με αυτόσει και ανέβαινε στο πεζούλι και ωπ ανέβαινε στον ώμο μου και με πήγαινε μέχρι το σπίτι, αυτός ο γάτης. Ήτανε πάρα πολύ καλός αυτός ο γάτης. Υπήρχαν και φορές που τρώμαζα πάρα πολύ και δεν ήθελα να ανεβαίνω γιατί ήτανε ερημιές εκεί περα και δρόμοι και χωματόδρομοι.

Στη διάρκεια που είχαμε το οικογενειακό εστιατόριο είχα μεταφέρει και τα σύνεργα μου της ζωγραφικής πάνω στο πατάρι. Γιατί μου είχε πει σαν καλό και προκομμένο παιδί που ήμουν να πάω στο σπίτι μας το άνω και να καθαρίσω το πατάρι. Στο πατάρι πάνω βρέθηκαν 10 παλιές κορνίζες και 3 σπασμένα καβαλέτα, τα οποία τα κουβάλησα κάτω. Και ήθελαν να μου τα σπάσουνε στο κεφάλι. Όλοι βάλανε τις φωνές γιατί τα κουβάλησα όλα αυτά, που καθώς εικάζεται σήμερα ότι υπήρξαν του Λέων...Βαρβέρη όπως έχει γράψει ο ιστορικός Ανδρέας Δρακάκης, ότι πιθανόν να πρόκειται για τον Λέοντα Βαρβέρη. Είναι πολύ πιθανό να συμβαίνει αυτό γιατί η καταγωγή μας δεν είναι ούτε από τη Μύκονο, ούτε από τη Σύρο, είμαστε από την Πελοπόννησο, από το Λεωνίδιο, γιατί δεν υπάρχει άλλος Βαρβέρης στη Σύρο.

Στη γειτονιά ήταν μια δραματική κατάσταση! Μας είχανε χαρακτηρίσει "αλήτες", "τα χαμόκλαδα της κοινωνίας". Παιδιά ήμασταν, παίζαμε από δω κι από κει, ανησυχούσαμε ορισμένους ανθρώπους. Μερικοί είχανε κατανόηση, άλλοι δεν είχανε.

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Υ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Υ Β Ι Ο Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Ο Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο Ε Ρ Μ Ο Υ Π Ο Λ Η Σ

Έβριζαν. Μια φορά θυμάμαι ο αδελφός μου είχε σπάσει το κεφάλι μιανού και είχανε πάει στο κλωστήριο του Κουλούρη κι ειδοποίησανε την μάνα μου ν' ανέβει απάνω. Και παράτησε το εργοστάσιο κι ανέβαινε πάνω με την ψυχή στο στόμα από τον Ποταμό. Μόλις πρόβαλε από τον Ποταμό κάτι...γριές που στεκόντουσαν εκεί πέρα, απαίσιες δεν τολμούσε να περάσει άνθρωπος και να μην τον σχολιάσουνε. Και θυμάμαι είχε εξαφανιστεί ο αδελφός μου που είχε σπάσει το κεφάλι του παιδιού του αλλουνού, και θυμάμαι που της φωνάζανε ενώ έτρεχε με την ψυχή στο στόμα "έλα μωρή να μαζέψεις τους μπάσταρδους τους γιους σου". Από αυτή την γειτονιά όταν έφυγα δεν ήθελα να ζαναπεράσω. Και το σπίτι μετά το πουλήσαμε για να μην έχουμε καμιά...

Μετά όταν αποκατασταθήκαμε και πέθανε ένας μου αδελφός που του το 'χε γράψει ο πατέρας μου αναγκαστήκαμε και το πουλήσαμε. Δεν θέλαμε να εγκατασταθεί κανένας στη γειτονιά αυτή. Ήταν και ορισμένοι άνθρωποι που είχανε μια ανθρωπιστική συμπεριφορά απέναντι μας. Θυμάμαι η νονά μου το σπίτι της ήταν κέντρο διερχομένων. Καίτοι ήταν μια εργάτρια φτωχή, εργάτρια του κλωστηρίου, μπεινοβγαίνανε όλοι μέσα, οι διάφοροι, κι όταν τηγανίζε κεφτέδες, δεν περιμέναμε να τηγανίσει και τρώγαμε τη ζύμη, πριν τηγανιστούνε από την πείνα. Και μας έδινε κομμάτι, κομμάτι από δω κι από κει. Υπήρχαν κι άλλοι άνθρωποι! Και μετά εμένα με είχαν για αρχηγό τα κορίτσια, γιατί οι μανάδες δεν τα αφήναν τα κορίτσια. Ήτανε βέβαια και εποχή άλλη που τα 'χουμε τώρα τα παιδιά ελεύθερα. Τότε τα κορίτσια δεν κυκλοφορούσαν ελεύθερα μόνο με τους γονείς. Για να τις πάω στο χορό που θέλανε όλο με παρακαλούσανε να πάω να της ζητήσω από τη μαμά τους. Λες και θα πήγαινα για γαμπρός. Και οι μανάδες λέγανε, κι ο πατέρας "μόνο άμα έρθει το Κωστάκη και τη ζητήσει θα τη δώσουμε". Με τον τρόπο αυτό έβρισκα και το μπελά μου γιατί μια φορά μία με χρησιμοποίησε. Πήγα την ζήτησα, την άφησε για το χορό και δεν ήρθε. Και το βράδυ όταν γύρισε 3 η ώρα στο σπίτι της μάνας της ήταν απ' όζω και φώναζε "καληνύχτα Κώστα κι ευχαριστώ πολύ, να 'σαστε καλά" Και το 'λεγε στον αέρα. Την άκουσε κάποιος και λέει "μα ποιανού τα λέτε αυτά;". Για να ακούσουν οι γείτονές της ότι την πήγα εγώ πάλι πίσω σπίτι.